

Edjaselu la Ekikitshelu ka Nyuma k'Ekila

Embula 1. We akalungula Nyuma k'Ekila l'utema aye ?

Lu tshapita ya ntundu ya mukanda wa Etsha shu mbalaka uku akakalula Khumadiondjo kasu l'ulungu; uma lawo kakandayi lam'akandayuhulo la kete nye lu Luntu landi. Ndi akashula Unyashungu lane lu LOKENDO landi ; ku lu NYOI kandi ndi akakutsha ulimu andi wa ntusumbula. Ndi akatukimwe dimba diandi di'ekila, akatutshule dikila diandi di'ushinga wa wuki. Lam'akashidiyama ulimu andi tshe, ndi akatshiki kete nye dia ntukalula lu lunya la pami la Unyashungu. Etsha 2:33. La ntundu ka ndi atangana l'ambeki andi, ndi akawatela ati, Lam'ayumutudjase lu lukala lene l'ulungu, l'ayunyutume Nyuma k'Ekila dia ndi ndjalemi la kete. La ntundu ka ndi atavu l'utamba, Jesu akawalaki ati, Layutuma Nyuma k'Ekila. Joani 15:26. Okone, lam'akandashidiya lutumu landi lu nyoi ka lu kuruse, lam'akandayangangi ntsho utsha l'ulungu, ndi akanyumushikike daka diandi so le wo. Etsha 1:11. Laso menasu daka dia eyelu ka Nyuma k'Ekila.

Lu Etsha 2:1-4 menasu uku akakutshama daka so lu lushi la Pentekosta. Diui so la kitshimudi ati, Nshi akumi atanu. Shu mbalaka dia Khumadiondjo shati, Ndi akakendakenda l'atei w'ambeki l'okongo wa eulwelu kandi nshi akumi anei. Etsha 1:3. Ku nshi kina dikumi l'okongo wa elungwelu kandi l'ulungu shu nkumaka lu lushi loso la Pentekosta. Shu mbalaka diato lu buku di'Akambu w'asi Lewi, 23:16. Lu lushi loso Nyuma k'Ekila akawahulwela lu wulu andi, akaludia untu l'untu lu lusanganya lakiwo lu luudu la ladiku ; vo tshe, antu 120, wakaludiana. Etsha 1:15. Dikambu so dia wuki aki etatelu ka nshi y'Ekelezia la kete. Khumadiondjo akatalongosodi dikambu so lam'ekindi lane, la dio diakashikikema l'ehulwelu ka Nyuma kakayuludia untu l'untu l'ului uku.

Maka dikambu so, Opostolo Petero l'akina waki la ndi, wakatemala l'andja, wakalaki antu lukumu l'ololo lu wulu wa Nyuma k'Ekila, mbakawasengasenga antu vati, Nyukadimuli; etema le Unyashungu, nyetawo Khumadiondjo Jesu Kristu uku Ushimbedi. Vo wakawatela ntu vati, naka nyayutsha ukuku nyayulungula ushasha wa Nyuma k'Ekila. Etsha 2:38. « Petero akawatela ati : Nyukadimuli etema, nyubatizami nyu tshe untu l'untu lu lukumbu la Jesu Kristu ne dia edimanyelu ka kolo yanyu, ku nyu nyayulungula ushasha wa Nyuma k'Ekila ». Uyelu w'akambu lu vesa kene eli okone : ekadimwelu k'utema, edimanyelu k'akolo la elungwelu k'ushasha wa Nyuma k'Ekila. Ekadimwelu k'utema eli utsha le Unyashungu ; edimanyelu k'akolo ndjaka le su l'ulimu wa Kristu, ku lu ndjelana kalungulasu ushasha wa Nyuma k'Ekila. Lu vesa kene shu menaka shati, nduku untu lakuka nungula ushasha wa Nyuma k'Ekila unyaki akolo andi wambudimanyema la ntundu. Ku Unyashungu ayudimanyia akolo w'untu paka lam'ekamandi le Khumadiondjo Jesu Kristu uku Ushimbedi andi, lu mbetawo kandi hita. Petero akakikitsha diui ne le antu ati, Unyashungu ambetawo nyimanyia antu tshe akolo awo, keli dieli lawo ndja la mbetawo. v. 39. Naka untu atalungula edimanyelu kene ndi heyi ntshumula Nzambi ne dia ndi ambeta antu tshe l'otshoko one. Dia shu nungula ushasha one wa mamba dieli la su mbôsa shuame lu nkadimo le Khumadiondjo lu dihumbu diasu. Ufundji akafundi lu usambu ati:

Le ye layekama l'utem'ami tshe,
Kanga kolo kemi, unshimbeli ;
We akayuwela atshi w'akolo,
Dimi kanga kolo, we akamvwela.

Paka waku wakekama le Khumadiondjo ukuku uku Ushimbedi awo wambulungula edimanyelu k'akolo awo. Ku l'uyelu w'edimanyelu k'akolo kalungulasu ushasha wa Nyuma k'Ekila. Tshapita nye ntuhunweka akambu ane hwe hwe, ku naka we ayala okoke, we ayulimbite.

Umbula 2. Nyuma k'Ekila mbidjaseka l'etema w'ambetawudi tshe ?

Shu tambusonola avesa uma lu mikanda ehendi dia nshikike kanyi nye ati, Nyuma k'Ekila

ambudjase l'etema wa waku tshe wambetawo. Efundelu kasu ka ntundu eli lu Efeso 1:13. « Nyu nyakawetawo, nyakadjema djimbitelu ya Nyuma k'Ekila ka daka ». Lane keli lokewo latenya ati, waku wetawo dikambu dia mete dia lukumu l'ololo nungulaka ushasha wa Nyuma k'Ekila. Mvula efula l'okongo wa lushi la Pentekosta, Paulu akatela ambetawudi ane w'asi Efeso ati: Lam'akanyetawo mete ka lukumu l'ololo, nyakalungula ushasha wa Nyuma.

Efundelu ka hendi kalangasu mbala eli lu 1 Koreto 12:13. Uho ati, ndu efundelu kene akafundama edja l'okongo wa lushi la Pentekosta. « Shu tshe takabatizama lu Nyuma otoi dia shu ndjala dimba otoi — kana asi Juda kana asi Ngirika, kana fumbi kana wuyadjasedi — shu tshe takanoshama uma le Nyuma otoi ». Shu hatuhumbi ntshikala l'ukandukandu lu tumba tasu ; waku tshe waketawo Kristu uku Ushimbedi awo, wakalungula edimanyelu k'akolo awo ndu wakalungula ushasha a Nyuma k'Ekila. Ndi ambuyudjase l'utema w'usika Kristu tshe ndu ndi ayutshikalako pundju. Joani 14:16.

Umbula 3. Eli djimbitelu ya Nyuma k'Ekila na ?

Djimbitelu eli tshapa yakuka menya untu kukanga engo. Lam'atudja Nyuma tshapa, aha ushidi omotshi kafundandi lu dimba dia untu ; ndame keli Tshapa sho ; ndame kudjashi l'utema w'untu l'untu letawo. Dikambu ne mbetshama hwe l'Efeso 1:13,14. « Nyu nyakawetawo, nyakadjema djimbitelu ya Nyuma k'Ekila ka daka, keli uku okole w'ukito asu, lu etshungwelu ka kene tshe keli ka Unyashungu ». Ala ndu lu 2 Koreto 1:22. « Ndiambutudja djimbitelu,ambutusha Nyuma okole l'etema asu ». Lane tambeka shati, Nyuma kudjashi l'etema asu eli okole, Tshapa ya Nzambi ati, Shu teli antu andi.

Umbula 4. Shu nkukaka mbunyangia kukeli ka ndi ntukale ?

Efundelu kakatenyi l'etinyi ka ntundu ntenyaka so mete ati, tambudjama tshapa sho edja ndu Nzambi ambushila nsumbula ukito andi kakandakundja. Dikambu so nkukaka ntulimbitshiya ati, tambudjama djimbitelu yandi kuma ndu lam'ayuya Kristu ya ndjukita ukito andi. Shu mbalaka ndu lu Joani 14:16, ati, « Ndi ayunyusha ukimanyidi ukina, one layuyala la nyu pundju ». Naka Nyuma k'Ekila ambuyudjase l'utema w'untu, ndi ayutshikalako pundju. Afundelu ane ntetshaka shikaa vati, Nyuma k'Ekila heyi ntutshika la ntsho am'akina. Keli shu mbeyaka mbunyangia ; daku diakafundi Paulu diui ne lu Efeso 4:30 ati : « Tanyunyangiaki Nyuma k'Ekila ka Unyashungu, nyu nyaka djama djimbitelu uma le ndi edja ndu lushi l'etshungwelu ». Naka shu tayukanyia aui ane lu yediko y'avesa 25-32 shu tayena shati, akambu wakuka nyangia Nyuma weli kashi, kele k'anyanya, nembo l'ehimba wa Satana, uvi, oteketa w'akambu wa mindu, ululu w'utema, lundju la lotendo. Nyumaambutudjase dia ntushimbela uma l'akambu wa wuhu uku. Shu menaka lu Etsha 5:4-9 shati, untu nkukaka mvutela Nyuma aui wa kashi. Uku enasu lu 1 Tesalonika 5:19 shati, untu nkukaka nyima Nyuma dihuli dia ndi nkamba ulimu andi, la uku enasu lu afundelu ane untu mbeyaka nyangia Nyuma ; keli kuyanga eli ngaso, ndi mbidjaseka pundju l'utema w'umbetawudi.

Umbula 5. Nkendakenda lu wulu wa Nyuma eli na ?

Ololo asu menda avesa lu Romo tshapita 1:1-4. « Nduku dianyelu » v. 1. Otshoko one eli uyelu w'ulimu wa Kristu. Lumu le Kristu (v.2) eli ulimu wa Nyuma k'Ekila. Ulimu wa mamia kolo lu dimba eli dikambu diakatshi Unyashungu ndame. (v. 3). « Tatokendakendaka lu Nyuma » (v. 4) eli okende asu shu ambetawudi. Osoku shu mbeyaka mena uku eli yediko y'akambu ane.

1. Ulimu wakakambi Kristu ;
2. Lutumu la Nyuma k'Ekila ;
3. Kene kakatshi Unyashungu ndame ;
4. Okende asu.

Lokendo lasu ndjelanaka l'ulimu wa Nzambi Papa, ndu Ona ndu Nyuma k'Ekila dia ntukikitsha

nkendakenda lu mbuka ka mete la kete nye. Lu v. 4 shu menaka shati, Tambukikitshama dia ntsha tshe kahumba elembe shu ntsha lu lokendo l'akambu w'ololo. Akambu ane wakasanganyema l'usi elembe, la ndu Khumadiondjo kasu aketawo mete k'akambu ane. Dieli la su mbuka Unyashungu ngandji ndu mbuka usukanyi asu ngandji. Edika lu Luka 10:26-28. Aui ane ntetshaka vati, shu l'okende wa ntsha kene keli ololo la ntundu ka Unyashungu ndu shu l'okende wa ntshela anyasu antu ololo. Shu mbeyaka nimbiteka tukambukambu ta lokendo lone lu avesa efula l'afundelu, keli esanganyelu k'akambu aku eli ntsha akambu weli ololo lu ashu wa Nzambi la ntshela usukanyi asu ololo. Untu lakendakenda lu Nyuma ayutshaka ukuku.

Umbula 6. Nombwama le Nyuma eli na ?

Shu menaka lu Romo 8:14 dikambu dia nombwama le Nyuma. « Wane tshe watolombwamaka le Nyuma ka Unyashungu mbeli ana wa Unyashungu. Diui ne diakawakadimula « nombwama », la kitshimudi ati, « Nama ololo ». Nyuma ntulamaka ; ndi ntolombolaka lu mbuka y'elolo. Lam'ayelasu Olombi one, ambeyama ati, teli « ana wa Unyashungu ». Lam'eki ona wa khum'ekanga dikenda ndi l'omendji leya akambu wahumba on'a khum'ekanga ntsha lu yediko yukuki on'a khum'ekanga. Okoso ku Nyuma mbidjaseka l'etem'asu la ndi ntetshaka akambu wukuki le su uku « ana wa Unyashungu ». Shu la diui dia lumu dia Nyuma l'etema asu, la ndi ntolombolaka, ndu ndi ntetshaka dikambu dia teko « ana wa Unyashungu ». Okoso katutolombwamaka le Nyuma.

Umbula 7. Ndudiana le Nyuma eli na ?

Lu Efeso 5:18-21 mbalasu dia eludiamelu ka Nyuma. Tanyudjoki wanu weli la somboki loko, keli nyuludiana la Nyuma ». v. 18. Lam'aludiana untu la wanu ndi ntshaka akambu wahandatshi lam'endi atano. Lam'awukime wanu lu wulu awo, ndi ndjalaka untu wa wuhu ukina. Osoku, untu lambuludiana la Nyuma k'Ekila menyamaka la wuhu wutshikitanyi la wuhu andi la ntundu ka ndi atalungula Nyuma. Lam'ambuludiana untu la Nyuma ndi ayoteketa dia akambu wa Unyashungu l'au watetsha afundelu. Enda Efeso 5:19. « Nyutaneli kimbu la esambu w'ololo la wa Nyuma. Nyimbeli Khumadiondjo esambu wa mbandula l'etema anyu ». Ndi ayokendakenda lu mbuka ka Kristu l'ongenogeno la kimbu l'utema. Utema andi ayuyala lu kame la Khumadiondjo v. 19. Ndi ayukaka Unyashungu lusaka lam'alungulandi ngesa ndu ketshi uma le ndi. v. 20. « Nyukaki Unyashungu Shesu lusaka tena tshe ». Ndi ayuyala la ndjakitshakitsha, aha untu layanga akambu andi tena tshe. Enda v. 21. « Nyuyakitshakitsha la tshina di'anyanyu lu woma wa Kristu ». Akambu ane mbeli tulimbitelu tomotshi t'usika Kristu lambuludiana la Nyuma.

Umbula 8. Kolo kahakuki nyimanyema eli na ?

Lu Mateu 12:24-30 shu mbeyaka mbala wuhu wa kolo keso. Antu wakakani vati, Bezebulu (v. 24) eli khumadiondjo k'edienge w'akolo, la Afarise wakati vati, ndi kakasha Khumadiondjo Jesu wulu andi wa ntsha akambu wa mamba wakandatshi. Mbala hyendi wakatshumula ukuku. (Enda lu Mateu 9:34 ndu 12:24) Khumadiondjo akakonoya kanga tshungu ku Afarise wakati vati, Ulimu one w'ololo akatshama lu wulu w'odienge wa kolo. Ukundi ayuyala antu watedimiaka etsha w'ololo wa Nzambi l'etsha w'akolo wa Satana ? Elumbwelu kene kakati Khumadiondjo akakumi le wo lu lushi lakawuki Stefano ave. Stefano akawamamiya ati, « Nyu nyatutunaka Nyuma k'Ekila nshi tshe ». Etsha 7:51. Kolo kene eli kolo kame kahakuki nyimanyema. « Diako mbanyutelami nti, Wayudimanyia antu kolo tshe la tengo tshe, keli hawadimanyia lotengo la le Nyuma k'Ekila ».

Umbula 9. Usika Kristu mbeyaka ntenga Nyuma k'Ekila, uka ?

Nduku yema ! Lam'ambuyudjase Nyuma k'Ekila l'etema asu, hatukala wali wa nkita lu kolo keso. Asika Kristu efula wakatakana lu ekambelu kawo wambusuyama l'etema awo lu dikambu ne uma le Satana. Ndi ambuwatela ati, « we heyi nyimanyema ntu ; we akatshi kolo kahakuki nyimanyema ».

Kuku, kolo kame kekokahakuki nyimanyema pundju la to kema ekwelo k'usika Kristu. To keli lotengo la Nyuma k'Ekila ndu wulu andi, uma le edienge w'akolo la waku weli andjedi awo. Nduku umbetawudi nkukaka ntsha dikambu ne. Khumadiondjo akati ati, « Kolo keso hakuki nyimanyema ». Okoso, eli kolo keso ketu katandi. Naka usika Kristu ambukana ati, Dimi kakatshi kolo kahakuki nyimanyema, la shu mbumbula shati, « We akatengi Nyuma l'ulimu andi ? We akati w'ati : Ulimu one weli lu wulu wa Diabulu ? » Untu wa Nzambi tshe ayanguna ati, Kema. Ukundi akuka untu lambulungula Nyuma l'utema andi ntenga Nyuma keku? Khumadiondjo akati dia Afarise ati, « Ana wa uhimbanyi shenyu mbenyu ». Joani 8:44. Atunyi aku wakatshi kolo keso, aha ambetawudi.

Esanganyelu k'akambu ane eli okone. Ambetawudi tshe wambulungula Nyuma la ndi ambuyudjase l'etema awo pundju. Lu wulu andi utu mbakukasu nkambela Unyashungu lu wuhu w'ukuki ; la Nyuma ayutshikala la su edja ndu eyelu ka Khumadiondjo.

Unyashungu atukimanyia nkendakenda lu wulu wa Nyuma la dia shu munga l'ase lu wuhu wakuka ngenyangenya Nzambi kasu.

George Davison (Akakadimulama l'Otetela uma le John Barnes - Kitoko)